

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Идентификациона
налепница

ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ

SOC

СОЦИОЛОГИЈА

ОГЛЕДНИ ИСПИТ

DRŽAVNA MATURA 2021./2022.

SOC.00.SR.R.K1.20

45340

Начин означавања одговора на листу за одговоре:

A	☒	B	☐	C	☐
---	-------------------------------------	---	--------------------------	---	--------------------------

Начин означавања одговора на листу за одговоре:

A	☒	B	☐	C	☒
---	-------------------------------------	---	--------------------------	---	-------------------------------------

C *UK*

↑   ↑
Преписан тачан одговор   Скраћени потпис

Начин исправљања погрешака у испитној књижици:

(Матура)   државна матура

UK

↑   ↑   ↑
Прецртан погрешан одговор у заградама   Тачан одговор   Скраћени потпис

ОПШТА УПУТСТВА

Пажљиво прочитајте сва упутства и следите их.

Не okreћите страницу и не решавајте задатке док то не одобри водитељ испитне просторије.

Налепите идентификационе налепнице на све испитне материјале које сте добили у сигурносној кесици.

Испит траје **90** минута.

Испред сваке групе задатака је упутство за решавање. Пажљиво га прочитајте.

Можете писати по листу за концепт, али се његов садржај неће бодовати.

Пишите читко. Нечитки одговори ће се бодовати са нула (0) бодова.

На 2. страници ове испитне књижице приказан је начин означавања одговора и начини исправљања грешака. При исправљању грешака потребно је ставити скраћени потпис.

Забрањено је потписати се пуним именом и презименом.

Употребљавајте искључиво хемијску оловку која пише плавом или црном бојом.

Када решите задатке, проверите одговоре.

Желимо Вам много успеха!

Ова испитна књижица има 20 страница, од тога 3 празне.

I. Задаци вишеструког избора

У следећим задацима од више понуђених одговора само је **један** тачан.
Тачне одговоре морате означити знаком X на листу за одговоре.
Тачан одговор доноси један бод.

1. Коју методу примењује социолог у истраживању свакодневног живота бескућника током којег учествује у свим њиховим активностима и начину живота?

A. анкету
B. анализу садржаја
C. посматрање са учествовањем
D. секундарну анализу

(1 бод)

2. Који тип друштва карактерише масовна производња и пресељења људи из села у градове?

A. ловачко-сакупљачко друштво
B. пастирско и пољопривредно друштво
C. друштва традиционалних држава
D. индустријско друштво

(1 бод)

3. Која социолошка перспектива тумачи друштво као систем састављен од међусобно повезаних делова који играју одређену улогу и доприносе одржавању стабилности друштва?

A. феминистичка
B. функционалистичка
C. интеракционистичка
D. конфликтна

(1 бод)

4. Која теоријска перспектива је заснована на Веберовом проучавању друштвеног деловања појединаца и тумачењу таквог деловања?

A. феминистичка
B. функционалистичка
C. интеракционистичка
D. конфликтна

(1 бод)

5. Којом се од наведених метода у кратком времену истражују гласачке преференције бирача у сврху предвиђања изборних резултата на председничким изборима?

- A. анкетом
- B. експериментом
- C. посматрањем са учествовањем
- D. анализом историјских докумената

(1 бод)

6. Која се од наведених тврдњи односи на карактеристику Веберовог идеалног типа бирократије?

- A. Службеници поседују средства на којима раде.
- B. Службеници самостално одлучују о извршавању радних задатака.
- C. Службеници морају имати квалификације за обављање свог посла.
- D. Службеници неформалном интеракцијом успешно воде организацију.

(1 бод)

7. Која се од наведених тврдњи односи на општу карактеристику културе?

- A. Култура је непроменљива.
- B. Култура је стечена генетским наслеђем.
- C. Култура је заснована на симболима и језику.
- D. Култура је једнодимензионална друштвена појава.

(1 бод)

8. Који стратификацијски систем је обележио европско феудално друштво?

- A. кастински
- B. класни
- C. робовласнички
- D. сталешки

(1 бод)

9. Која је основа за добијање социјалног статуса међународно познатог писца?

- A. етничка припадност
- B. класна припадност
- C. породично порекло
- D. лично постигнуће

(1 бод)

Социологија

---

10. Који је основни извор идентитета основа за придруживање на пример феминистичком покрету?

- A. етницитет
- B. класа
- C. род
- D. сродство

(1 бод)

11. У којој врсти породице најважније финансијске одлуке заједнички доносе жена и мушкарац?

- A. у егалитарној
- B. у матријархалној
- C. у патрилокалној
- D. у патријархалној

(1 бод)

12. На коју врсту гомиле се односи пример међусобно непознатих људи који чекају јавни превоз на аутобуској станици?

- A. на активну
- B. на експресивну
- C. на конвенционалну
- D. на случајну

(1 бод)

13. Која од наведених социјалних институција је задужена за формалну секундарну социјализацију деце?

- A. породица
- B. школа
- C. група вршњака
- D. масовни медији

(1 бод)

14. Који од наведених појмова се односи на пример одличног ученика који није прочитао задату лектуру коју је требало да прочита?

- A. на скуп улога
- B. на конфликт улога
- C. на идеалну улогу
- D. на збиљску улогу

(1 бод)

15. Како се назива наука чији су основни појмови на пример стопа наталитета, стопа морталитета и раст светске популације?

- A. демографија
- B. филозофија
- C. физика
- D. психологија

(1 бод)

16. Којој врсти културе припада на пример изведба класичног балета *Лабудово језеро* у позоришту?

- A. народној
- B. високој
- C. масовној
- D. популарној

(1 бод)

II. Задаци кратког одговора

У следећим задацима одговорите кратким одговором (речју, с неколико речи или једноставном реченицом).

Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.

Тачан одговор доноси један бод.

17. Како Ч. Рајт Милс назива способност разумевања односа између појединца и друштва?

(1 бод)

18. Који социолог разликује манифестне и латентне функције?

(1 бод)

19. Како се назива врста друштвене покретљивости чија је карактеристика кретање појединаца искључиво у оквиру истог друштвеног слоја?

(1 бод)

20. Која врста друштвеног идентитета појединца произлази из његовог животног стила и начина провођења слободног времена попут фудбалског навијача који прати све утакмице свог омиљеног клуба?

(1 бод)

21. Како се назива брак склопљен између две особе?

(1 бод)

22. На коју врсту породице према пребивалишту се односи пример младог брачног пара који након венчања живи у домаћинству невестиних родитеља?

(1 бод)

23. Која врста девијантности према теорији етикетирања се односи на примере крађе канцеларијског материјала од стране службеника или употребу службеног аутомобила у приватне сврхе, а који пролазе некажњено?

(1 бод)

24. На коју врсту социјализације се односи пример детета које подучава своје родитеље језику државе у коју су се преселили?

(1 бод)

25. Како се назива компонента микронивоа друштвене структуре која је неодвојива од друштвеног положаја?

(1 бод)

Социологија

- 26.** Како се називају друштвене групе које својим спортским успесима представљају узор већини младих, на пример популарни фудбалери Лиге шампиона?

(1 бод)

- 27.** Како се назива рангирани друштвени положај појединца на друштвеној лествици?

(1 бод)

- 28.** Како се назива приступ социјалном напретку усмерен на смањење негативног ефекта људске делатности на животну средину, на пример подстицајући употребу обновљивих извора енергије и смањење еколошког отиска производње?

(1 бод)

III. Група задатака

Следећи задаци су везани за почетни садржај.

Након почетног садржаја следе два задатка **кратког одговора** у којима морате одговорити речју, с неколико речи или једноставном реченицом.

Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.

Сваки тачан одговор доноси један бод.

29. Пажљиво прочитајте текст.

Пре више од сто година, малу децу су, поред својих родитеља, васпитавале и пазиле баке, ујне, стрине и остала родбина. Када би деца одрасла, радила би са својим родитељима, а касније би се бринула о њима када остаре и више нису способни да раде. Данас су породице неолокалне и, док родитељи раде, улогу чувања њихове деце преузели су вртићи, а бригу о старим и немоћним члановима породице и заједнице преузеле су специјализоване институције, тачније домови за старије и немоћне.

29.1. Којој врсти породице према саставу припада породица у којој се у заједничком домаћинству млађи чланови брину о старијим члановима?

(1 бод)

29.2. Наведите једну породичну функцију описану у првој реченици текста.

(1 бод)

Социологија

---

30. Пажљиво прочитајте текст.

Јосип жели да буде одличан ученик. На часу социологије жели да покаже да је заинтересован, пажљиво слуша предавање наставника у разреду и активан је на часу.

За време великог одмора са пријатељима на ходнику коментарише како га не занима социологија и да му је стил предавања тог наставника досадан, али да се труди само због просека оцена.

30.1. Како се назива Гофманова теорија која објашњава Јосипово различито понашање на настави и током одмора?

(1 бод)

30.2. Којем плану према Гофману припада Јосипово понашање на настави описано у првом одломку текста?

(1 бод)

31. Пажљиво прочитајте текст.

Становници једног града већ дуго су упозоравали надлежне институције и јавност на непријатне мирисе, повећан број људи који пате од респираторних болести и загађености питке воде у свом крају.

Зато су организовали форум о лошој организацији одвожења и разврставања отпада у свом крају, а после форума и протест да би изразили своје незадовољство.

- 31.1.** Како се назива наука која проучава однос између човека и животне средине у којој живи и проблема са загађеношћу описаних у тексту?

(1 бод)

- 31.2.** Којој врсти конвергирајућег колективног понашања припада протест наведен у другом одломку текста?

(1 бод)

Следећи задаци су везани за почетни садржај.

Након почетног садржаја следи један **задатак кратког одговора** у којем морате да одговорите речју, с неколико речи или једноставном реченицом и један **задатак продуженог одговора** у којем морате да одговорите с неколико реченица, јасно и сажето, усмеравајући се на оно шта је битно за задатак.

Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.

Тачан одговор у задацима кратког одговора доноси један бод, а у задацима продуженог одговора доноси један или два бода.

32. Пажљиво прочитајте текст.

Према Марксу, капитализам је у суштини класни систем у којем се класни односи карактеришу конфликтом. Иако власници капитала и радници зависе једни од других – капиталистима је потребан рад, а радницима је потребна плата; та зависност је неуравнотежена.

(...) Социјалне промене се дешавају пре свега под утицајем економије. Сукоби класа пружају мотивацију за историјски развој – они су „покретачи историје“. Према Марксовим речима, „сва досадашња историја је историја класних борби.“ (...)

Извор: *Социологија*, 2007.

Напомена: Подаци о извору почетног садржаја биће објављени у решењима испита.

32.1. Којем социолошком нивоу анализе припада Маркова интерпретација друштва и економије?

(1 бод)

32.2. Наведите и објасните социолошку перспективу која објашњава друштвене промене као историју класних борби.

(2 бода)

Социологија

33. Пажљиво погледајте табелу и одговорите на питања.

Табела 1. Поређење бруто домаћег производа појединачних земаља и прихода мултинационалних предузећа у 2012. години

Држава	БДП мил. \$	Мултинационална предузећа	Приходи у мил. \$
Белгија	487,674	ROYAL DUTCH SHELL	484,692
Аргентина	474,954	EXXON MOBIL	452,926
Аустрија	398,594	WAL-MART STORES	446,950
Јужна Африка	384,315	BP	386,463
Венецуела	382,424	SINOPEC GROUP	375,214
Данска	303,527	CHINA NATIONAL PETROLEUM	352,338
Египат	256,729	STATE GRID	259,142
Грчка	249,201	CHEVRON	245,621
Израел	240,894	CONOCOPHILLIPS	237,727
Пакистан	231,879	TOYOTA MOTOR	235,364
Португал	212,720	TOTAL	231,580
Ирак	212,501	VOLKSWAGEN	221,551
Ирска	212,501	JAPAN POST HOLDING	211,019
Чешка	196,072	GLENCORE INTERNATIONAL	186,152
Румунија	169,384	GAZPROM	157,831

Путовима крупног капитала и глобализације, 2017.

Напомена: Подаци о извору почетног садржаја биће објављени у решењима испита.

33.1. Наведите две земље чији је бруто домаћи производ мањи од годишњег прихода *Volkswagena*.

(1 бод)

33.2. На које две директно повезане димензије глобализације се односе подаци у табели? Опишите утицај мултинационалних компанија на доношење политичких одлука власти везаних за закон о раду у земљама у којима се производе њихови производи.

(2 бода)

Празна страница

Празна страница

Празна страница